Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

ЭНСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2005 с. Ыам ыйын 24 күнэ оптуорунньук № 67 (9545)

Умнуллубат онус кылаас

ЧУГДААРА АТААРДА ОСКУОЛАМ ЧУОРААНА

Ыам ыйын 19 күнүгэр 133-с төгүлүн Нам 1 №-дээх орто политехническай оскуола олох киэн аартыгар үктэннэрэр үтүө күнэ үүннэ. 64 уолаттары уонна кыргыттары оскуола коллектива хас биирдии оҕо киһи быһыытынан үтүөмааны майгылаах, олоххо актыыбынай позициялаах, билиигэ тардыһар, үөрэххэ дьулуурдаах буолалларын туһугар кыһамныларын уурдулар.

11 «а» политехническай кылааһы Л.С. Рехлясова 5-с кылаастан иитэн-бүөбэйдээн улаатыннарда. 23 оҕо ситии-хотуу аттестатын ылар иһин тиритиэхтэрэ-хорутуохтара. Кылаас 2000 сылга 2000 үтүө дьыалаҕа кыттан СР Бочуот Знагын туппута. Хабаровскайдааҕы «Созвездие» лидердэр лаабырдарыгар кылааһынан баран кэлэр чиэскэ тиксибиттэрэ. Түөрт сыл устата оскуолаҕа «Бастыҥ кылаас» номинация хаһаайыннара. Улууска, республикаҕа предметнэй олимпиадаларга, «Инникигэ хардыы» научнай-практическай конференцияларга, спортивнай күрэхтэһиилэргэ, республикатааҕы «Снежный барс» о.д.а. конкурстарга, күрэхтэһиилэргэ оскуола чиэһин ситиһиилээхтик көмүскээбит оҕолор элбэхтэр. «Ийэ дойдубут иһин» Кыайыы 60 сылыгар аналлаах «Кэскил» республикатааҕы оҕо хаһыатын конкурсугар бу соторутаатыта кыайыылаахтар ахсааннарыгар киирбит кылаас буолар.

11 «б» кылааһы 18 оҕо бүтэрэр. Үөрэх туйгуннара Оля Кривошапкина, Зоя Колмогорова үрүҥ көмүс мэтээлгэ кандидаттар. Оля Бурцева 2003-04 сс. оскуола президенэ, улууска биллэр лидер. Зоя Колмогорова, Туяра Новгородова республикаҕа тиийэ оскуолаларын чиэһин предметнэй олимпиадаларга чиэстээхтик көмүскээбиттэрэ. Оскуола бастыҥ спортсменнара Коля Мохначевскай, Коля Протопопов. Наташа Гаврильева, Женя Заровняева, Оля Бурцева, Туяра Новгородова А.Ф. Шестаков аатынан культура киинин «Ньургуһун» ансамбль үҥкүүһүттэрэ. Кылаас салайааччыта, омук тылын учуутала С.Г. Лукина хас биирдии оҕо бэйэтин кыаҕын-күүһүн арыйан аһылларыгар күүһүн ууран үлэлэһэн аҕалла.

11 «в» кылааһы 23 оҕо бүтэрэр. Кылаас салайааччыта эдэр учуутал А.Г. Новгородова. Кылаас киэн туттар оҕолоро Таня Данилова, Юля Ядрихинская, Маша Кокорева, Саша Петухова. Руслан Новгородов улуустаатааҕы уонна республикатааҕы «Үрүҥ уолан» конкурс кыайыылааҕа. Алена Иванова, Саша Данилов, Саша Слепцов, Алеша Стрекаловскай улууска, республикаҕа биллэр спортсменнар.

Оскуолабыт биир үтүө үтэһэ — урукку выпускниктар, учууталлар анал стипендияларын, бириэмийэлэрин туттарыы. Үөрэх управлениетын начальнигын солбуйааччы Н.Г. Дьячковская 1971 с. бастакы физико-математическай кылаас выпускниктарын аатталыттан бастыҥ математикка 11 «а» кылаас үөрэнээччитигэр Надя Васильеваҕа туттарда. М.К. Аммосов аатынан Государственнай университет доцена В.И. Шапошникова аймахтарын, оҕолорун аатталыттан Ольга Иннокентьевна Шапошникова аатынан бириэмийэни 11 «а» үөрэнээччитигэр Сардана Парниковаҕа туттарда. Төрөппүттэр, оҕолор маҥнайгы учууталлара, музыкальнай оскуола аатыттан Н.Н. Атласов элбэх эҕэрдэ тылларын, баҕа санааларын эттилэр. Оскуоланы бүтэрээччилэр долгуйан туран учууталларыгар махтал, таптал тылларын тиэрдэн туран тыыннаах сибэкки дьөрбөтүн туттардылар. Тиһэх чуорааны бастыҥ үөрэнээччилэр Виталий Егоров (11 «а»), Оля Кривошапкина (11 «б»), Ванесса Эверстова (5 «а»), Дима Ядрихинскай (5 «б») тыаһаттылар. Олох киэн аартыгар атаарда оскуола чугдаарар чуораана.

С. ЕМЕЛЬЯНОВА,
Нам 1 №-дээх оскуолата

СИВЦЕВ ИЛЬЯ ЕФРЕМОВИЧ

2005 сыл ыам ыйын 21 күнүгэр РФ Журналистарын Союһун чилиэнэ, республикатааҕы журналистскай бириэмийэ лауреата, Нам улууһун Ытык киһитэ, «Энгсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара Илья Ефремович Сивцев ыарахан ыарыыттан сырдык тыына быстан биһиги кэккэбититтэн туораата.

Илья Ефремович 1952 сыл балаҕан ыйын 9 күнүгэр Нам оройуонун Бөтүҥ нэһилиэгэр саха биллиилээх поэта Е.С. Сивцев-Таллан Бүрэ дьиэ кэргэнигэр төрөөбүтэ. Бөтүҥ 8 кылаастаах, Нам орто оскуолаларыгар үөрэнэн ситии-хотуу аттестатын ылан олох суолугар үктэммитэ. Бөтүҥнэ үөрэнэ сылдьан ЫБСЛКС чилиэнэ буолбута. Оскуоланы бүтэрэн, К. Маркс аатынан колхозка сүөсүһүтүнэн үлэлии сылдьан, 1970 с. Советскай армияҕа ыҥырыллан пограничнай сэриилэр кэккэлэригэр сулууспалаабыта. Төннөн кэлэн, «Якутсельстрой» Намнаатааҕы мехучаастагар болуотунньугунан үлэлии киирбитэ.

1974 с. Москва куоракка М. Горькай аатынан литературнай институкка үөрэнэ киирэр. 1977 с. үөрэҕин ситэ бүтэрбэккэ төннөн кэлэр уонна оройуоннаатааҕы «Ленин суола» хаһыакка литературнай үлэһитинэн киирэр. Ити кэмтэн ыла Илья Ефремович олоҕо биһиги хаһыаппытын кытта быстыспат сибээстэнэр. Тапталлаах хаһыата кэрэхсэбиллээх ис хоһоонноуутугар, тас сэбэрэтэ тупсуутугар бары билиитин-көрүүтүн, кыаҕын-дьоҕурун анаан туран умсугуйан, ис сүрэҕиттэн ылларан олоҕун тиһэх күнүгэр диэри үлэлээтэ. Хаһыат үлэтин куукунатын бюс тарбах курдук билэрэ. Боростуой корреспондентан редакция эппиэттиир секретарыгар тиийэ үммүтэ. Эппиэттиир секретарынан 20-с сылын үлэлии сылдьан кэмин иннинэ олоҕо быһыынна. И.Е. Сивцев уонтан тахса сыл журналистар маҥнайгы сүһүөх тэрилтэлэрин салайбыта уонна элбэх киһини союз чилиэнигэр үүннэрбитэ. Итини тэҥэ улуустаатааҕы «Отуу уота» литературнай түмсүү салайааччыларыттан биирдэстэрэ этэ. Россия Журналистарын Союһун III съеһигэр Саха сирин журналистарыттан делегатынан талыллан кыттыыны ылбыта.

Илья Ефремович хас да уонунан ахсааннаах буклеттары, брошюралары, кинигэлэри редактордаан таһаарбыт умнуллубат үтүөлээх. Олортон саамай улаханнарынан сэрии уонна тыыл ветераннарын албан аатарын үйэтитэр «Мэҥэ Таас» өйдөбүнньүк үс томун таһаарыы буолар. Бу дьоһуннаах үлэни уонтан тахса сыл сыралаһан үлэлээн, быйыл саас, Улуу Кыайыы 60 сыла буолуон аҕай иннинэ, түмүктээбитэ. Итини тэҥэ «Отуу уота» литературнай түмсүү бастакы альманаҕын таһаарсыбыта. Кинигэлэри бэчээттээн таһаарыыга, редактордааһыҥҥа улууспутугар баар-суох түмүс туттар киһибит этэ.

И.Е. Сивцев периодическай бэчээккэ өр сыллаах үлэтэ правительство Бочуотунай Грамотатынан, «Бэчээт туйгуна» бочуоттаах аатынан, республика Журналистарын бириэмийэтин лауреатынан, улуус Ытык киһитэ бочуоттаах аатынан, үгүс ахсааннаах грамоталарынан уонна дипломнарынан о.д.а. бэлиэтэммитэ.

Үтүө доҕорбут, чулуу үлэһиппит Илья Ефремович Сивцев сырдык мөссүөнэ биһиги сүрэхпитигэр-быарбытыгар өрүү тыыннаах буолуоҕа.

«Энгсиэли» хаһыат редакциятын коллектива

«СААС-2005» ДЬААРБАҤКА

Ыам ыйын 21 күнүгэр сыл аайы ыытыллар «Саас-2005» дьаарбаҥка үрдүк тэрээһиннээхтик ыытылынна. Чугастааҕы нэһилиэктэр бары кэриэтэ кэлэн кытыннылар. Ол күрдук Никольскай нэһилиэгэ дьаарбаҥкаҕа актыыбынайдык кытыннна, манна сир музейа (дир. Г.И. Кривошапкин) суорума тааһын, бурдугу о.д.а. көрдөрбүттэрэ дьон болҕомтотун тарта.

Ыраах Түбэттэн Д.Н. Дьяконов салайар бааһынай хаһаайыстыбата сордоҥо, собото атыыга хамаҕатык барда. Граф Бизрэгин лицейэ оҕуруот аһын рассадатын атыылаата.

Нам селотуттан «Тиэргэн» оҕуруот аһын олордуунан дьарыктанааччылар түмсүүлэрэ бэйэлэрин бородууксуйаларын-рассаданы о.д.а. тэлгэппиттэр. Намтан опыттаах тимир ууһа Петр Сивцев анн『ыылары, сэбирилиэктэри, аан иэччэхтэрин, ааны хатыыр күлүүстэри о.д.а. надалаах тэриллэри аҕалбыт.

Куораттан «Туймаада-лизинг» тэрилтэ саппаас чаастарын, «ДТ-80» тракторы, гидравлическай кыраабыллары, биир акка көлүллэр оту охсор массыыналары, тыа хаһаайыстыбатын научнай-чинчийэр института хаптаҕас, брошюралары көрдөрүүгэ таһаарбыттар.

В. РЫКУНОВА

Дьаарбаҥка культурнай чааһыгар нэһилиэктэр уус-уран самодеятельностарын концертара дьон болҕомтотун тарта. Манна улуус киниттэн үгүс үтүө традициялаах «Коробейники», «Намыына» ансамбллар, биирдиилээн ырыаһыттар бэйэлэрин маастарыстыбаларын нэһилиэнньэҕэ көрдөрдүлэр. Никольскай квартета, улуус киниттэн Фаина Чумаевская онтон да атыттар ырыалара кэрэхсэннэ.

Дьаарбаҥка спортивнай чааһыгар эстафетаҕа, канат тардыһыытыгар, көрдөөх стартарга 4 эр киһи, 2 дьахтар, хомуур хапсаҕайга 4 эр киһи, уһуну ыстаныыга нэһилиэктэринэн уонна коллективтарынан күрэхтэһиилэригэр 7 хамаанда кииристэ. Итини тэҥэ тракторы фигурнай ыытыыга, бэрэбинэни прицепкэ тиэйиигэ уонна сүөкээһиҥҥэ 9 механизатор саталларын көрдөрдүлэр. Күрэхтэр болҕомтолорун биһиги улууспутугар саҥа үөдүйэн эрэр оҕус сүүрүүтэ тарта. 60 м. эстафетаҕа Хатыҥ Арыы нэһилиэгин хамаандата кыайыылаҕынан таҕыста.

Кэдэк стартарга кыттааччылар биирдиилэрэ икки лиис кумааҕыны олбу-солбу ууран ол устун бардылар. Сорохтор киһини сүгэн, атыттар иннин диэки көхсүлэринэн туран сүүрдүлэр. Көрдөөх стартарга итинтэн да атын көрүҥнэр киллэриллибиттэр. Күрэхтэһии түмүгэр былырыыҥҥы дьаарбаҥка күрэхтэһиитин кыайыылаҕа комбикорму огорор завод иккис хамаандата кыайыылааҕынан аатталанна. Канат тардыһыытыгар Модут нэһилиэгин агрооскуолатын коллективын хамаандата тэҥнээҕин булбата.

Олус интэриэһинэй күрэхтэһии биһиги улууспутугар саҥа ыытыллан эрэр хомуур хапсаҕайыгар тэрилиннэ. Эрийсиилээх күрэхтэһиилэр түмүктэринэн «Намгазстрой» ПМК «Сайдыы» уолаттара атыттары тулуппатылар. Көрөөччүлэр болҕомтолорун хамаанда 6 киһитэ утуу-субуу уһуну ыстаныыга күрэхтэһиилэрэ тарта. Манна урут улаханнык биллибэтэх Никольскай нэһилиэгин хамаандата бастаабыта соһуччу буолла.

Күрэхтэһиилэр түмүктэригэр кыайыылааҕынан «Намгазстрой» ПМК «Сайдыы» хамаандата аатталанан дипломнарынан уонна харчынан бириэмийэлэннэ.

«Саас-2005» дьаарбаҥкаҕа панкратион күрэхтэһиигэ аан дойду чемпиона Анатолий Панаев Эдуард Егоровтыын панкратионы уонна «Хабыр хапсыһыыны» көрдөрбүттэрэ сонун буолла.

Дьаарбаҥкаҕа оҕуһу сүүрдүү сонун көрүҥнэн буолла. Күрэхтэһиигэ Модут уонна Хатыҥ Арыы нэһилиэктэрин таһаҕасчыт оҕустара кытыннылар. Күрэхтэһиигэ Модуттан Моҕус диэн аатталаах оҕус (сүүрдээччи Мичил Иванов) кыайыылааҕынан кэллэ. Бириистээх миэстэлэргэ Модуттан Спартак (сүүрдээччи Шамаев Алеша), Харачаас (Макаров Данил), Хатыҥ Арыыттан Тайсон (Доромонов Владимир) тигистилэр. Бастаабыттар уонна бириистээх миэстэлэргэ тиксибиттэр сыаналаах бириистэринэн, дипломнарынан бэлиэтэннилэр. Механизатордар күрэхтэһиилэригэр НПК тракториста Никита Готовцев чемпионнаата. Дьаарбаҥкаҕа бастыҥ оформление иһин номинацияҕа Никольскай нэһилиэгэ, элбэх ассортименнаах Хатыҥ Арыы нэһилиэгэ кыайыылаахтарынан таҕыстылар. Уопсай түмүккэ Хатыҥ Арыы нэһ., Нам с., «Түбэ» СХПК кыайыылаахтарынан таҕыстылар.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

Таптыыр кэргэним, аҕабыт, эҥээбит, быраппыт, убайбыт

СИВЦЕВ
Илья Ефремович

53 сааһыгар сылдьан ыарахан ыарыыттан б.дь. ыам ыйын 21 күнүгэр олохтон туораабытын аймахтарбытыгар уонна билэр дьоммутугар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Талланнар

Нам улууһун «Энгсиэли» хаһыатын редакциятын коллектива бииргэ үлэлиир коллегабыт, доҕорбут, табаарыспыт, редакция эппиэттиир секретара, РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, Бэчээт туйгуна, журналистар бириэмийэлэрин лауреата, улуус Ытык киһитэ

СИВЦЕВ
Илья Ефремович

ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар Айылҕаҥҥа, Айылаҕа, Ильяҕа, сиэннэригэр уонна бииргэ төрөөбүттэригэр, чугас аймахтарыгар, доҕотторугар дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.

Чөл олох уонна дьиэ кэргэн

БӨҺҮӨЛЭКПИТ КИЭН ТУТТАР ЫАЛА

Убаастабыллаах редакция, үһүк хоту дойдуттан итии төлөннөөх эҕэрдэ. Мин эйиги хаһыаккытыгар Нам улууһуттан төрүттээх кэрэ кийиит туһунан кэпсиэхпин баҕарабын. Булуҥ улууһун Бороҕон (Намы) бөһүөлэгэр нэһилиэнньэ ортотугар түөлбэнэн бэрт тэрээһиннээхтик ыытыллар. Манна үс түөлбэ: «Омолой», «Дьүкээбил» уонна «Чолбон» үлэлииллэр. Хас биирдии түөлбэ салайаачылаах, онуоха көмөлөһөр киһилээх буолар. Мин бүгүн бастыҥ үлэлээх «Омолой» түөлбэ биир тутаах киһитэ, олохтоох библиотека үлэһитэ, үс оҕо күн күбэй ийэтэ, нэһилиэк инники күөҥҥэ сылдьар активистката, мындыр уус тарбахтаах иистэнньэҥ Мария Семеновна Корякина уонна кини иллэх дьиэ кэргэнин туһунан сиһилии кэпсиргэ холонуом этэ.

Мария нэһилиэк, түөлбэ общественнай олоҕор көхтөөхтүк кыттар, бэйэтин тус үлэтигэр-хамнаһыгар үгүс ситиһиилэрдээх үтүө үлэһит буолар. Кини 1972 сыл ыам ыйын 30 күнүгэр Нам улууһун Бөтүҥ нэһилиэгэр Валентина уонна Семен Бочкаревтар дьиэ кэргэттэригэр бастакы оҕонон күн сирин көрбүтэ. 1989 с. оскуоланы бүтэрэн баран төрөөбүт совхоһугар икки сыл дояркалаабыт, ол кэннэ 1991 сылтан Граф Биэрэгэр профтехучилищеҕа оҥуруотчут идэтигэр үөрэммитэ. Ол үөрэнэ сылдьан олоҕун аргыһын көрсөн эһиилгитигэр ыал буолбуттара.

Кэргэнэ Тимофей Тимофеевич бөһүөлэк биир тутаах үлэһитэ, ОДьКХ-ҕа сварщигынан үлэлиир. Мария уонна Тимофей үс оҕолонон билигин бөһүөлэкпитигэр тарбахха баттанар биир киэн туттар эдэр ыалларбыт буолаллар. Бастакы оҕолоро Тима 6-с кылааска үөрэнэр, уруһуйдуурун, уһанарын сөбүлүүр. Аҕатын кытта тыаҕа сылдьан айылҕаны уруһуйдуурун, кустуурун, балыктыырын олордорор. Иккис оҕолоро Надя 3-с кылаас үөрэнээччитэ, оскуола активистката, концертарга, араас конкурстарга, күрэхтэһиилэргэ мэлдьи кыттар, өрүүтүн миэстэлэһэр. Ордук сөбүлээн үҥкүүнэн дьарыктанар, ону таһынан кыралаан иистэнэр, баайар, оҥуруону тиһэр, бурдук аһын сөбүлээн астыыр.

Саамай кыралара, мурунньарын бүөтэ Валя 7 сааһыгар сылдьар, билигин детсад иитиллээччитэ, күһүн оскуолаҕа киириэхтээх. Кини үҥкүүлүүрүн, уруһуйдуурун сөбүлүүр. Эмиэ да иистэниэн, баайыан баҕарар эбит.

Оттон күн күбэй ийэлэрэ Мария сатаабата диэн суох. Быыс-арыт булла да иистэнэр, баайар. Нэһилиэк дьонугар сакаас быһыытынан элбэхтэ иистэнэр уонна баайар. Кэлин күндү түүлээхтэн таҥас тигэ үөрэннэ. Ол да буоллар Мария ордук баайыынан дьарыктанар, ону дьон-сэргэ сөбүлээн кэтэр. Оҥуруонан араас киэргэллэри оҥортообута элбэх, быыһыгар кулууп үлэһиттэрэ көрдөһөн сахалыы үҥкүү таҥаһын, эгэлгэ чаппараахтары тигэн дьон махталын үгүстүк ылар.

Маны таһынан кини олорор түөлбэтигэр культурнай-маассабай үлэни тэрийээччи буолар, онон концертары, конкурстары көтүппэт. Сотору кэминэн Мария бэйэтин оҥоһуктарын быыстапкатын тэрийиэхтээх. Төрөппүт быһыытынан оскуола үлэтигэр учууталлары, оҕолору кытта тэҥҥэ сүүрэр-көтөр, хаһыс да сылын төрөппүт комитетыгар талыллан үлэлиир. Ити үлэтин үтүө түмүктэрин иһин элбэхтэ хайҕанар.

Корякиннар дьиэ кэргэннэрэ кылгас сайыҥҥа оҥуруотунан дьарыктаналлар. Биһиги тыйыс айылҕалаах үһүк хоту дойдубутугар сатабыллаах оҥуруотчут буолан араас үүнээйини, оҥуруот аһын хас да көрүҥүн олордон күһүнүн айылҕа баайын бэриһиннэрэллэр. Быйыл сайын саҥа дьиэлэрин ситэрэн киирэр былааннаахтар, киэҥ-куоҥ уһаайбаларыгар кэтэх хаһаайыстыбаларын, оҥуруоттарын өссө да кэҥэтэр-хаҥатар санаалаахтар.

Ити курдук хас сайын ахсын Корякиннар дьиэ кэргэнинэн кэрэ бэйэлээх айылҕаҕа сынньаналларын, сир астыылларын, балыктыылларын олус сөбүлүүллэр. Бу киэҥ дьоҕурдаах эдэр ийэлээх аҕа кырдьык да айылҕаттан бэриллибит уран тарбахтара, талааннара оҕолоругар эмиэ ингэриллибитэ көстөр. Иллэрээ сыл бөһүөлэккэ кыһыны быһа дьиэ кэргэнинэн сүүрүүгэ актыыбынайдык кыттан анал бириигэ бэлиэтэммиттэрэ.

Маннык сэргэх олохтоох эдэр ыал өрүүтүн дьону үөрдэкөтүтэ сылдьаллары гар, оҕолоро төрөөбүт дойдуларыгар туһа дьоно буола улааталларыгар ис сүрэхпититтэн баҕарабыт бу ыалга оҕо үөрүүтэ-көтүүтэ, күлүүтэ-салыыта мэлдьи баар буоллун диэн алгыыбыт!

Мария Егоровна ИВАНОВА,
Бороҕон бөһүөлэгин
түөлбэлэрин тыстэччи

Улуу Кыайыы 60 сылынан

УРУЙДУУБУТ ХОРСУТТАРЫ

Уот кураан өрө турбута,
Уннуктаах эрэйи-муну
Уоттаах сэрии алдьархайа
Уйгуурдубута бар дьону.

Сир-халлаан сиҥнэр сураҕа
Ситэн кэлбитэ холкуоска,
Суһал дьаһал тахсыыта
Ситэрэргэ күүһү фронтка.

Хоргуйбут оҕо ытыыра
Хараҕ уулаах ходуһаҕа,
Хам-аччык ийэ эрэйдээх
Харса суох харбыалаһара.
Аас-туор олох, өлүү-сүтүү
Аанан биэрбэт, эрэй элбиир.
Ахсынньыга тоҥуу-хатыы —
Аал уоппут суоһа абырыыр.

Умнуллубат өһү-сааһы
Улуу Кыайыы самнарбыта,
Уруйдуубут хорсуттары
Үһүн олохпут тухары.

Константин ЕРЕМЕЕВ,
1 Хомустаах

Үчүгэйи үтүктүохтэ, үөдүтүохтэ

СОНУН САҔАЛААҺЫН

Быйыл саас Е.М. Шапошников аатынан Хамаҕатта орто оскуолатыгар биир нэдиэлэ устата «Ыал — иитии эйгэтэ» диэн төрөппүт нэдиэлэтэ олус тэрээһиннээхтик ааста. Бу нэдиэлэ сыала-соруга — ыал оҕону иитиитигэр оруолун күүһүрдүү буолар. Ол да курдук урукку дьыллардаҕар олус интэриэһинэйдик, эрдэттэн оҥоһуллубут программа быһыытынан ыытылынна. Бастакы күннэргэ психологическай тренинг, оскуола психологын Березкина Л.Н. төрөппүттэргэ дьиэ кэргэнҥэ оҕону иитиигэ сыһыаннаах консультациялара буоллулар. Нэдиэлэ устата төрөппүттэр аһаҕас уруоктарга сырыттылар. Оскуола директора Дунаев А.Г. тэрийиитинэн оскуола аҕаларын түмсүүтэ «Аҕам алааһа» диэн аат ылыннылар. Ону тэҥэ Дунаев А.Г. «Хамаҕатта — мин дойдум» диэн «айар портретыгар» истээччилэргэ хоһоонорун аадан, ырыаларын ыллаан, хомуурунньук кинигэлэрин билиһиннэрбитэ сүрдээх интэриэһинэйдик ааста. Өссө биир сонун түгэнинэн оскуолаҕа аҕаларга Тумус Мэхээлэ уонна Н.И. Бугаев — Буҕа Ньукулай сылдьыылара буолла. Маны таһынан родтройкалар үлэлэрин бырайыагын көмүскээтилэр. Хас биирдии кылаас родтройката бэйэлэригэр баар проблеманы арыйан, ону хайдах суох оҥорорго туох үлэни ыытыахтаахтарын, инники былааннарын билиһиннэрдилэр. Манна үс звеноҕа хайдыһан бырайыактарын тематын хайдах арыйбыттарынан миэстэлэстилэр.

Алын звеноҕа:
I миэстэ — 2-с кыл., кыл. сал. Захарова С.А.
II миэстэ — 1-гы кыл., кыл. сал. Федорова М.И.
III миэстэ — 4-с кыл., кыл. сал. Петрова Я.Р.
Орто звеноҕа:
I миэстэ — 7 «б» кыл., кыл. сал. Чиряева Е.Р.
II миэстэ — 6 кыл., кыл. сал. Николаева Н.А.
III миэстэ — 5 кыл., кыл. сал. Дунаева Р.Р.
Үрдүкү звеноҕа:
I миэстэ — 11 «б» кыл., кыл. сал. Никифорова А.Г.
II миэстэ — 9 «б» кыл., кыл. сал. Дунаева Л.А.
III миэстэ — 11 «а» кыл., кыл. сал. Мухина М.А.

Маны таһынан «Мин дьиэ кэргэним Аҕа дойду сэриитин кэмигэр» диэн истиэнэ хаһыатын таһаараннар кылаастарынан көрүү буолла. Манна I миэстэ — 7 «б» кыл., II м. — 5 кыл., III м. — 7 «а» кыл. буоллулар.

Нэдиэлэ бүтэһик күнүгэр төрөппүттэр быыстапкалара уонна түмүктүүр уопсай мунньах эмиэ олус тэрээһиннээхтик ыытылынна. Быыстапкаҕа оҕону иитиигэ дьиэ кэргэн оруолун көрдөрөр иннittэн «Дьиэ кэргэн хоббита», «Мин төрүттэрим», «Мин төрөппүттэрим», «Эбэм сундууга», «Мин киэн туттабын», «Мин сиэн аймахтарым», «Биһиги дьиэ кэргэн библиотеката», «оонньуурдар», «дьиэ кэргэн быраабынныыктара, онтон да атын традициялара» диэн темаларынан көрдөрүүтэ кыттыннылар. Манна кыттыбыт төрөппүттэр бары да олус интэриэһинэйдик, сорохторо улахан гына фотомонтаж оҥороннор, сыл устата оҕону үлэҕэ-үөрэххэ иитиилэрин көрдөрдүлэр. Сорохтор эбэлэрин араас иистэрин, сахалыы таҥастарын, династияны көрдөрөр хаартыскалары, мунньубут значоктарын, былыргы иһиттэри, дьиэ кэргэн библиотекатыттан, эһэлэрэ сэриигэ кыттыытын, тыылга үлэлэрин көрдөрөр матырыйааллары аҕалан, ону таһынан «Чиряевскай аҥыыларга» кыттыбыттар үлэлэрэ, дакылааттара, эмтээх оттору, үүнээйини хомуйбуттарын аҕалан туруорбуттара болҕомтону тарта. Быыстапка түмүгүнэн элбэх матырыйаалы аҕалан, ис хоһоонун арыйбыттар эмиэ миэстэҕэ тигистилэр.

Ол курдук I миэстэни 7 «б» кыл. төрөппүттэрэ, II миэстэни 2 кыл. төрөппүттэрэ, III миэстэни 9 «б» уонна 11 «б» кылаас төрөппүттэрэ ылылыар.

Миэстэлэспит кылаастар родтройкалара уонна оскуолаҕа саамай актыыбынай төрөппүттэр грамотанан наҕараадаланнылар.

Бу нэдиэлэ түмүгүнэн нэдиэлэ устата 52 ыал араас мероприятиеҕа кыттынна уонна түмүктүүр мунньахха эмиэ элбэх киһи сырытта. Төрөппүт мунньаҕар нэһилиэк дьаһалтатын баһылыга Корнилов Б.И. кыттыыны ылбыта эмиэ сонун буолла. Ону таһынан ХСФАШ социальнай педагога Ушницкая Л.Д. «Дьиэ кэргэни кытары алтыһыы» диэн дакылаат оҥорон учууталлар уонна төрөппүттэр болҕомтолорун тарта. Оскуола үөрэҕин завуһа Мухина М.А. оҕолор үөрэхтэ ситиһиилэрин туһунан, ордук олимпиадаларга кыттан миэстэлэһиилэрэ үрдээбитин, республикаҕа ыытыллар «Инникигэ хардыы» олимпиадаҕа кыттан миэстэлэспиттэрин туһунан кэпсээтэ уонна төрөппүттэргэ туһаайан бу курдук оҕоҕо кыһамныыгыт өрүү намыраабатын, оскуолаҕа куруук кэлэн сылдьар буолуҥ диэн ыҥырда.

Түмүк тылга оскуола директора бу нэдиэлэҕэ төрөппүттэр актыыбынай кыттыыны ылбыттарыгар махтанан туран инникитин өссө түмсэн оҕо иитиитигэр бары күүспүтүн түмэн бииргэ үлэлиэҕиҥ диэтэ. Оскуола материальнай базатын ханатыыга күүскэ үлэ барыахтааҕар, быйыл начальнай оскуола тутуутун бүтэрэн үлэҕэ киллэрэргэ улахан сорук турарын, онно төрөппүттэр төһө кыайалларынан күүс-көмө буолалларыгар баҕа санаатын эттэ. Мунньах бүтэһигэр родкомитет саҥа састааба 7 киһиттэн талылынна уонна «Төрөппүт — оскуола кыһата» диэн саҥа программа бигэргэтилиннэ. Бу программаны олоххо киириитин салайан ыытыахтаах, оскуола соцпедагога Куличкина Марианна Гаврильевна бу нэдиэлэни сүрүннээн тэрийэн ыыппыт соцпедагогтар салайаччылара. Төрөппүттэр тыл этиилэригэр быйылгы саҕалаһын оскуола олоҕор кэккэ уларытыылары киллэрбитин, бу күһүҥҥэттэн саҥа үлэлээн эрэр оскуола директора Дунаев А.Г. төрөппүттэри, учууталлары түмэн, саҥа сонун сүүрээннэри киллэрэн оскуола олоҕор сэргэхсийии баран эрэрин бэлиэтээтилэр. Мин төрөппүт буоларбынан быыстапкаҕа, мунньахха сылдьыыбыт киһи быһыытынан бэйэм санаабын эттэхпинэ, оҕо иитиитигэр оскуола уонна төрөппүт бэйэ-бэйэлэрин ситэрсэн биэрэллэр уонна күүскэ сибээһи тутуһан бииргэ үлэлээтэхтэринэ, инникитин оҕону иитиигэ, дьоҕурун арыйыыга, олоххо бары өттүнэн бэлэмнээх буолуулларыгар бэрт элбэҕи ситиһиэхпитин сөп диэн саныыбын.

С. ДЬЯКОНОВА,
Хамаҕатта

Учуутал — уус чулуута

УЧУУТАЛ СИТИҺИИТЭ — ҮӨРЭНЭЭЧЧИ БИҺИРЭБИЛЭ

Начальнай үөрэхтээһин — оскуола маҥнайгы уктэлэ, оҕолор салгыы ситиһиилээхтик үөрэнэллэригэр олук уурар. Модут орто агрооскуолатыгар алын кылаас үөрэнээччилэрэ личность быһыытынан сайдалларыгар аналлаах предметнэй-пространственнай эйгэ тэриллибитэ. Ритмика, дуобат, английскай тыл курдук предметтэр бааллар, үөрэтии саҥа «Оскуола-2100», Л. В. Занков технологияларынан барар.

Оскуолабытыгар хас биирдии оҕо айылҕаттан бэриллибит, айар дьоҕурун үһүгуннарар, сайыннырар соруктаах «Радуга» диэн оҕо айымныытын киинэ үлэлиир. Кэнники кэмҥэ оҕолор ситиһиилэнэн төрөппүттэрин, учууталларын үөрдэллэр: улуус олимпиадаларыгар миэстэлэһэллэр, Нам, Дьокуускай гимназияларыгар киирэн үөрэнэллэр, айымныылара республика бэчээтигэр тахсаллар. Маша Сокольникова уонна Сахайаана Куличкина федеральнай, СНҐ таһымыгар тиийэ Владимир уонна Бишкек куораттарга хоһоон суруйааччы уонна кырачаан хотугу кырасаабысса быһыытынан кыттыбыттара. Бу ситиһилэр барыта оҕолору кытта үлэлэһэр дьон, учууталлар айымныылаах үлэлэрин түмүгүнэн буоллаллар.

Мин эдэр педагог Маргарита Владимировна Хабарова туһунан кэпсиэхпин баҕарабын. Кини Дьокуускайдааҕы культура колледжын бүтэрээт 2004 с. Модут орто агрооскуолатыгар ритмика уонна үҥкүү учууталынан үлэлиир. Эдэр эрээри олус кыахтаах учуутал. Кини үлэтин сүрүн ис хоһооно: хас биирдии оҕо «сулус» буолан төрүүр, оттон учуутал соруга - бу «сулуһу» уматыы буолар. Онон кини үҥкүүлүүр улахан баҕалаах барыы оҕолору үөрэтэр.

Ритмика уонна үҥкүү уруоктара үрдүк эмоциональнай күүрэннээх ааналлар. Оҕолор барыы хамсаныылары сүрдээҕин кыһаллан толороллор, чуораан тыаһаатаҕына хомойоллор. Маргарита Владимировна уруоктарыгар саамай мэник оҕолор көрсүө буолаллар. Хатыҥыр, нарын-намчы бэйэтэ үөрэнээччилэрин Терпсихора искусствотыгар уһуйар. Наһаа бэриниилээхтик, тус бэйэтин бириэмэтин, өрөбүлү да аахсыбакка үлэлиир.

Үөрэнээччилэр үҥкүүгэ үөрэ-көтө сылдьаллар, тоҕо диэтэр ким баҕарар бэйэтигэр чугас үҥкүү стилин талыан сөп: народнай, бальнай, латино-американскай, диско, восточнай үҥкүү. Репертуардара улахан, ол иһин оҕолор үрдүк таһымнаахтык үҥкүүлээн сотorутааҕыта буолбут үҥкүү коллективтарын улуустааҕы конкурстарыгар бириискэ тиксибиттэрэ.

Улахан көмөҥ төрөппүттэр оҥороллор. Кинилэр Маргарита Владимировна бэйэтин үлэтин бэриниилээхтик, дьаныардаахтык толорорун сэргии көрөллөр. Оттон оҕолор учууталларын таптыыллар, ол иһин көстүүмнэри бириэмэни, харчыны аахсыбакка тиктэрэллэр. Саамай улахан биһирэбил - үөрэнээччилэр биһирэбиллэрэ. 2 кылаас үөрэнээччитэ Мира Шамаева ейтен суруйуутугар маннык этэр: «Моя любимая учительница - Маргарита Владимировна, учитель ритмики и танца. Она очень красивая и молодая. Она учит нас танцевать китайский и узбекский танцы. Я хочу, чтобы Маргарита Владимировна никогда не болела и учила нас новым танцам.» Саргы Васильева ейтен суруйуутугар учууталын үтүө майгытын, нарын-намчытын бэлиэтиир, кини курдук биллэр-көстөр үҥкүүһүт буолун баҕарар.

Түмүкпэр эдэр коллегабар саҥа айар кирбиилэри ситиһэригэр, баҕа санаата туолан иһэригэр баҕарабын.

Г. Н. ЯДРИХИНСКАЯ,
үрдүк категориялаах методист-учуутал

УЛУУ КЫАЙЫЫ 60 СЫЛЫНАН

ХАТЫРЫКТАР ХАМСААҺЫҢҢА КЫТТАЛЛАР

Дирбиэннээх-дарбыаннаах Улуу Кыайыы 60 сылын туолуутун өрөгөйдөөхтүк атаарыы күннэрэ буолан аастылар. Ханна баҕарар үөрүү-көтүү, түбүк-садьык, пааматынныыктары саҥардыы, тупсарыы, сэриигэ баран өлбүттэри чуолкайдааһын, сэрииттэн эргиллэн кэлбиттэри, кэлэн баран өлбүттэри, сэрии бириэмэтигэр тыылга түүтэрин харыстаабакка үлэлээбиттэри чуолкайдаан үйэтитии. Ол курдук Хатырыктан (Маймаҕаны киллэрэн туран) Аҕа дойду Улуу сэриитигэр 126 киһи ыҥырыллыбыт, онтон дойдуларыгар 69 киһи эргиллибит. Дойдуларыгар кэлэн баран 57 киһи үлэлии-хамсыы сылдьан өлбүт. Билигин тыыннаах хаалбыт үс киһи баар. Кыайыы 60 сылын нэһилиэк бары тэрилтэлэрэ үрдүк патриотическай өрө көтөҕүллүү быһыытыгар-майгытыгар көрүстүлэр.

М.К. Аммосов аатынан государственнай музей (М.Р. Петухов, М.Н. Попова) музей экспонаттарын саҥардан сэриигэ өлбүт буойуннар испииһэктэрин саҥардан хаартыскаларын ыйаан, сэрии бириэмэтигэр үлэлээбит тыыл ветераннарын испииһэктэрин кытта хаартыскаларын стендэ оҥорон ыйаабыта кэрэхсэбиллээх. Бу күннэргэ Дьокуускайтан, атын улустартан улуус киниттэн, нэһилиэктэртэн кэлэн албөх делегациялар сылдьан көрдүлэр-иһиттилэр, биһирээтилэр.

Намнааҕы ОДьКХ улуустаах филиалын Хатырыктааҕы «Хоту» учаастага (нач. В.Т. Васильев) олус кэрэхсэбиллээх бачыым көтөҕүллэн улуус үрдүнэн биһирэннэ. Ол курдук тыыл хас биирдии ветеранын шефтэһэн көмө оҥоруу Валентин Титович ити үтүө саҕалааһынын сайын эрдэттэн солбуйааччыта Николай Анатольевич Дьяконовтыын тыыл ветерана Марков Д.Ф. олох эргэ дьиэтин акылаатын, муостатын саҥалыы оҥорон бу ыал быйыл кыһын олус абыранан кыстаатылар. Итини таһынан кыстык мастарын бэйэлэрин күүстэринэн тиэйэн, хайытан биэрдилэр. Онон тыыл ветераннара Дмитрий Филиппович эмэхсиниэн Анна Николаевналыын махталлара улахан. Валентин Титович тус бэйэтин үбүнэн икки ыалга Марков Д.Ф., Петров А.Н. «Эҥсиэли» хаһыакка сыл аҥарыгар босхо суруттарбыта. Өссө быйыл саас тыыл ветерана Петров А.Н. бэйэтин тэрилтэтин путевкатынан «Абалаах» профилакторийыгар босхо, тиэйэн илдьэн, биир бэйэлэрин үлэһиттэриннэн эмтэтэн, сынньатан аҕалбыттара олус махталлаах. Ветераннар тустарыгар кыһамныы дьиҥнээх көстүүтэ. Итини таһынан 10-са тыыл ветеранын баанныыкка төлөбүрэ суох босхо сууннараллар. Кыайыы 60 сылынан сибээстээн В.Т. Васильев тэрилтэтин суотугар «Кыайыы пааматынныыгын» матырыйаалын булан саҥардыы тимир сыабынан күрүөлээтэ. Олохтоох орто оскуола (дир. И.Р. Попов) пааматынныыкка сэриигэ өлбүт буойуннар аттарын саҥардан суруйда, пааматынныыгы кыраскалаата, уордьаннарын, мэтээллэрин саҥалыы оҥордо, тыыннаах сибэккилэри үүннэрэн олортулар.

Баһаарынай чаас Хатырыктааҕы филиала 4 тыыл ветеранын шефтэспитэ (нач. Дьяконов В.Н.). Кинилэргэ оттук мастарын хайытан, саһааннаан биэрдэ. Өссө ону таһынан тыыл ветерана, т/х үтүөлээх үлэһитэ Титов Ю.Г. дьиэтин электропроводын саҥалыы уларытан биэрдэ.

Валентин Титовичтаах бачыымнарын өйөөн «Нэлээн» б/х-та (сал. Осипов И.В.) 2 тыыл ветеранын шефтэһэн муустарын тиэйэн биэрдэ. Отторо бүппүтүгэр отунан көмөлөстүлэр. Онон бу ыал сыл тахсар балаһыанньаланнылар.

Хатырыктааҕы участковай балыыһа (сэб. А.Д. Гермогенова, профком предс. А.С. Куличкина) бэйэлэрин тыылларын ветераннарыгар босхо эмиэн-томунан көмөлөстүлэр. Тыыл ветерана, Герой-ийэ Е.В. Сивцева 70 саһын үөрүүлээхтик бэлиэтээтилэр. «Кэрэчээнэ» оҕо саада (сэб. Е.С. Заровняева, профком предс. Н.А. Осипова) «Махтал Эйиэхэ, ветеран» диэн сыныалан биичэрин аталардылар. Бэйэлэрин ветераннарын чиэстэтилэр.

Бу дьаһыла-саад оҕолоро быйыл саас улууска араас конкурстарга ситиһиилээхтик кыттан грамоталары, сертификаттары ылбыттара. Ити оҕОлор ветераннарга олус үчүгэй концерт көрдөрдүлэр. Түмүгэр сэбиэдиссэй ветераннарга өйдөбүнньүк бэлэхтэри туттарда, бары үчүгэйи, үтүө доруобуйаны баҕарда. «Сайдам» культура киинэ (Наумова У.Г., Наумова П.Д.) ветераннарга аналлаах элбэх мероприятиелары ыыттылар. Ыам ыйын 8 күнүгэр улуустааҕы киин балыыһа ветераннара Винокурова М.М. салайааччылаах кэлэн Хатырык ветераннарын көрсөн, музейы көрөн, кулуупка ыллаан-туойан, үнкүүлээн астынан бардылар.

Ыам ыйын 7 күнүгэр нэһилиэк ветераннарын, тэрилтэлэрин, М.К. Аммосов аатынан орто оскуола коллективын Кыайыы 60 сылыгар аналлаах парадтара үрдүк өрө көтөҕүллүү быһыытыгар-майгытыгар буолла. Ветераннар пааматынныыкка венок уурдулар. Нэһилиэк баһылыга Н.В. Слепцов парад кыттыылаахтарын Кыайыы 60 сылынан эҕэрдэлээтэ, ветераннарга «Кыайыы 60 сыла» юбилейнай мэтээллэри туттартаата. Арҕаа фронт кыттыылаҕа Н.М. Дьяконов эҕэрдэ тыл эттэ. Парад кэнниттэн кулуупка ветераннарга аналлаах улахан концерт буолла. Нэһилиэк тэрилтэлэрэ, салайааччылара, бааһынай хаһаайыстыбалар баһылыктара биир да ветераны матарбакка бэлэх туттаран ветераннарын үөртүлэр-көтүттүлэр.

Николай СИВЦЕВ,
РФ Журналистарын Союһун чилиэнэ,
республика Ытык арата.
Хатырык

ШОЛОХОВ УОННА СТАЛИН

(Бүгүн М.А. Шолохов төрөөбүтэ 100 сылын туолла)

Улуу советскай суруйааччы, Сталинскай, Ленинскэй, Нобелевскай бириэмийэлэр лауреаттара, ССРС Верховнай Советын бары ыҥырыыларын депутата, академик, Социалистическай Үлэ Геройа Михаил Александрович Шолохов төрөөбүтэ быйыл ыам ыйын 24 күнүгэр 100 сылын туолла.

Шолохов оҕо сааһа Донҥа, Вешенскэй станицаҕа ааспыта. Каргинскай начальнай училищены бүтэрэн баран, Москваҕа гимназия бэлэмнэнии кылааһыгар үөрэнэн иһэн, төрөппүттэрэ дьаданы, кыайан үөрэттэрэр кыахтара суох буолан, Донҥа төннөн кэлэр. Гражданскай сэрии кэмигэр Каргинскай станица ревкомугар үлэлиир, продэтэрээккэ доброволеһынан киирэр.

Ол сылдьан Махно баандаларыгар түбэһэр. Махно батько кинини бэйэтэ доппуруостуур уонна бу «өстөөх оҕото» («вражененок») эдэрэ бэрт эбит диэн үтүө санаата киирэн, ыытан кэбиһэр уонна иккиһин түбэһиэҥ да ыйаан тэйгэтэн кэбиһиэм диэн эрэннэрэр.

1922 с. Шолохов Москваҕа кэлэн араас үлэҕэ үлэлиир, каменщик, суотчут да буолан ылар. Ол сылдьан суруйааччылары кытта көрсөр, литературанан дьарыктанар. 1924 с. «Эдэр ленинец» диэн хаһыакка «Мэҥ» диэн аатырбыт кэпсээннэр, онтон 1925 с. «Доннаҕы кэпсээннэр» диэн бастакы кинигэтэ бэчээттэнэр. Ол кэмтэн Россияҕа Михаил Шолохов диэн суруйааччы биллэн-көстөн барар

1928 сылтан сэбиэскэй кэм уһулуччулаах айымныылара буолбут «Чуумпу Дон», «Тиэриллибит кырыс» диэн романнар тахсыталаан бараллар. 1932 с. Шолохов ВКП(б) кэккэтигэр киирэр, общественнай олоххо актыыбынай кыттыыны ылар, 1939 с. сэбиэскэй суруйааччылар бастакы Бүтүн Союзтааҕы съезтэригэр кыттар, бырабылыанньа састаабыгар талыллар.

Иосиф Виссарионович Сталин Шолохов айымныыларын олус сөбүлээн аҕаара. Уопсайынан даҕаны, Сталин уус-уран литератураны быыс-арыт булан элбэхтик аҕаара, суруйааччылары олус сыаналыыра, кинилэри «доннор дуу-Һаларыннькенердэрэ» диэн мээнэҕэ ааттаабатаҕа.

Шолохов эмиэ Горькай курдук Сталины кытары эн-мин дэһэн кэпсэтэр, сүбэлэһэр-амалаһар этэ.

Владимир Успенскай «Сирдьит кистэлэҥ сүбэһитэ» диэн Сталин туһунан улахан кинигэлээх. Онно биир маннык түгэн суруллар. 1937 сыллаахха Шолохов төрөөбүт Вешенскэй ороҕуонун салалтатын, райком секретара Луговойу кытта 6-7 киһини «норуот өстөөхтөрө» диэн хаайбыттара, кинилэргэ ыытыллыы эбэтэр хаатырга куттала суоһаабыта. Дьэ онуоха Михаил Шолохов кыһыйан-абаран, Москваҕа ойон тиийэн, Сталины кытта көрсүһэр. Онно кини Вешенскэй табаарыстара олох буруйдара суох эрэллээх коммунистар, өскөтүн кинилэр норуот өстөөхтөрө буоллахтарына, мин эмиэ оннук буолабын диэн өтөрү-батары этэр. Сталин сонно тута ити дьыаланы быһааран чуолкайдаан диэн Ежовка телефоннаабыт. Ол түмүгэр Луговскойдааҕы барыларын «буруйдарын» устан босхолоон кэбиспиттэр. Дьэ ити баар! Төһөлөөх чиэһинэй дьоннору, дьиҥнээх коммунистары Ежов, Ягода, Берия хос моонньохторо Сталиҥҥа биллэрбэккэ эрэ сор суоллаабыттара буолуой! Ол иһигэр биһиги Аммосовтааххытын эмиэ. Биһиги Ойуунускайбытын Ежов тус бэйэтэ доппуруостаабытын туһунан историк Егор Егорович Алексеев «Чолбон» сурунаалга суруйан турар. Ыныырыктаах доппуруос кэнниттэн сыккырыыр тыына эрэ хаалбыт кинини Бутырскай түрмэҕэ эмтээбитэ буолан баран, дойдутугар атаарбыттар диэн баар. Оо, арай оччоҕо биһиги эмиэ Шолоховтааххыт эбитэ буоллар диэх санаа киирэн кэлэр.

Хара санаалаах Ежов Шолоховтан иэстэһэргэ санаан, аны кинини утары сымыйа дьыаланы тэрийэр. Шолохов Донҥа сэбиэскэй былааһы утары саагыбар тэрийбит, кини дьиэтин штаб оҥостон өрө турарга бэлэмнэнэллэр диэн сымыйа «туоһулары» туруоран, Шолоховы сууттатарга оҥостор. Ону билэн, олох хаайаары сырыттахтарына, Шолохов тутуу былдьаһан эмиэ Сталиҥҥа тиийэр. «Шолохов дьыалата» Политбюро мунньаҕар көрүллүр. Айдааннаах мунньахха Шолоховы утары сымыйа дьыала бооччойуллубута арыллар, «хааннаах карлик» Ежов бэйэтин хос моонньохторун кытта бэйэтэ хаайыллар уонна сотору ыттыы ытыллар.

Аҕа дойду сэриитин бастакы күннэригэр Шолохов оборона наркомугар телеграмма ыытар: «Миэхэ анаммыт 1 степеннээх Сталинскай бириэмийэни ССРС оборонатын фондатыгар биэрэргитигэр көрдөһөбүн. Эһиги ыҥырдаххытына хаһан баҕарар РККА (рабоче-крестьянская Красная Армия) кэккэтигэр киирэн хааным бүтэһик хаппылатыгар диэри социалистическай Аҕа дойдуну көмүскэһэргэ бэлэммин... РККА полковой саппаас комиссара Михаил Шолохов».

Сэриигэ Шолохов «Правда», «Кыһыл Сулус» хаһыаттар байыаннай корреспонденнарынан сылдьар, Смоленскай, Ростов, Сталинград кыргыһыыларыгар кыттан, Германияҕа тиийэр. Сэрии Донҥа кэлбитигэр Шолохов ийэтэ өстөөх буомбатыгар түбэһэн өлөр. Ол кутурҕана Шолохов сүрэҕэр оспот баһы уонна өстөөхтөргө өһүөнү үөскэтэр. Сэрии саҥана Шолохов «Өстүйүү үөрэҕэ» («Наука ненависти») диэн аатырбыт кэпсээнин уонна «Кинилэр төрөөбүт дойду иһин кыргыспыттара» диэн романы суруйар. Бу кинигэлэри саллаттар суумкаларыгар укта сылдьан окуопаларга аҕаллара, Шолохов тыллара аба-сата, өстөөхтө өс-санаа уотун күөдьүтэллэрэ. Маяковскай эппитин курдук, Шолохов сытыы бөрүөтэ ыстыыкка тэҥнэнэрэ.

Сэрии бүппүтүн кэннэ суруйааччы эйэ иһин охсуһуу инники күөнүгэр сылдьыбыта. Кини бэрт элбэх публицистическай айымныылары, сэбиэскэй норуот сэриигэ хорсун быһыытын уруйдуур-айхаллыыр кэпсээннэри суруйбута. «Киһи дьылҕата» диэн кэпсээнҥэ саллаат Андрей Соколов муччүргэннээх сырыылара, холобура суох хорсун быһыыта, Ийэ дойду иннигэр бэриниилээх буолуута, ханнык да балаһыанньаҕа сэбиэскэй киһи аатын түһэн биэрбэтэ итэҕэтиилээхтик, долгутуулаахтык кэпсэнэр. Бу кылгас кэпсээн сэрии туһунан аан дойду литературатын биир бастыҥ айымныытынан буолбута. Ону таһынан Шолохов «Тиэриллибит кырыс» диэн уһулуччулаах романын ситэрбитэ.

Биһиэхэ, сахаларга, бэйэбит майгыбыт-сигилибит мөлтөх өттүн туһунан, аад айаҕар түһэн баран, оргуйа турар сымалаттан тахсаары гыммыт киһини таҥнары тардарбыт туһунан бөрүкүтэ суох анекдоттаахпыт. Мин саныахпар, оннук быһыы-майгы биһиэхэ, сахаларга эрэ буолбакка, атын да омуктарга баар көстүү быһыылаах. Үрдүккэ өрө тахсыбыт, аатырбыт киһини охторо сатааһын, сойуолааһын, хараардыы нууччаларга да баара чуолкай. Ол курдук улуу Шолоховы намтата сатааһын, «Чуумпу Дону» кини бэйэтэ суруйбатах, атын киһи айымныытын плагиаттаан, уоран ылан суруйбут диэн баһааҕырда сылдьыбыттара баар суол.

Оттон билигин сымыйа демократиянан сирэйдэнэн, тыл, бэчээт көҥүлүнэн туһанан, ааспыт сэбиэскэй кэм уһулуччулаах дьоннорун: суруйааччылары, учуонайдары, геройдары, салайааччылары — талбыттарынан үөҕэр, хараардар муода буолла. Маннык быһыы-майгы буолуохтааҕын өтө көрөн И.В. Сталин өссө сэрии иннинэ А.М. Коллонтайы кытта бэсиэдэтигэр этэн турар: «Биһиги партиябыт уонна норуоппут үгүс дьыалата баһааҕырдыллыахтара уонна силлэниэхтэрэ, аан бастаан тас дойдуларга, онтон биһиги дойдубутугар эмиэ... Мин аатым эмиэ сымыйанан, хобуонан бүрүллүө... сылтан сыл ааһан истэҕин аайы саҥа көлүөнэлэр кэлиэхтэрэ. Кинилэр бэйэлэрин аҕаларын уонна эһэлэрин знамяларын өрө күөрэтиэхтэрэ уонна биһигини сөптөөхтүк өйдүөхтэрэ. Кинилэр бэйэлэрин кэлэр кэскиллэрин биһиги аастыт олохпутугар олоҕуран тутуохтара» («Наш современник» сурунаал 3 №, 2003 с.).

Бу улуу киһи көрбүөччүлүү кэлэр кэми өтөрү көрбүт эбит. Кини сабаҕалааһынын бастакы чааһа биһиги олохпутугар илэ-чахчы буолан турарын көрө-билэ сылдьабыт, оттон иккис чааһа төһө сөбүн-сыыһатын история бэйэтэ көрдөрүө турдаҕа.

Суруйааччы Андрей Звягинцев Шолохов туһунан «Истиэп уота» диэн кинигэлээх. Онно Шолохов Сталины кытары кэпсэппит дьикти ис хоһоонноох бэсиэдэтэ баар.

— Табаарыс Сталин, — Шолохов оргууй саҥарда, — биһиги, сэбиэскэй дьоннор бэйэбит дьиэбиттэн түүн күрүүргэ күһэллэбит, саһа сылдьабыт, тулабытын кэтэнэбит-мананабыт, сыттык анныгар бэстилиэттээх утуйабыт, хайдах оннук буолла?...

Сталин ойон турда, бытыгын имэриннэ. Кини харахтара эҕэлээхтик уоттана түстүлэр.

— Эйиэхэ аламаҕай дьоннор наадалар дуо? — Михаилы ыардык өтөрү көрөн туран бүтэҥитик саҥарда. — Ол үтүө санаалаахтарынан мин тугу ыйнабын? Хаһан, ханнык былааска эн аламаҕай санаалаахтары көрбүккүнүй? Ол былаас төһө өр уйуттан турбутай?

— Оттон эн бэйэҥ оннук буолбатаххын дии? — Михаил утарда.

Дьэ манна Михаил саа̀һын тухары умнубат түбэлтэтэ буолла. Сталин киниэхэ олох ыкса кэлэн баран, уун-утары көрдө.

— Эн санааҕар мин аламаҕай үһүбүн дуо? — кини сонньуйда. — Ол иһин да, мин көрдөхпүнэ эһиги олох атын дойдуттан кэлбит курдуккут. Киирэҕит-тахсаҕыт, туох эрэ буоллар үнсэҕит-харсаҕыт. Мин, табаарыс Шолохов, тыйыс киһибин уонна судаарыстыба массыынната иннин диэки барарын харгыстыыр дьону харса суох хам баттыыбын...

Сталин тохтуу түһэн, кини диэки эргилиннэ, сирэйэ-хараҕа туохтан эрэ дьиктиргээбит курдук буолла.

— Мин аламаҕайа суох киһибин диэн эттим эз. Ол эрээри мин сидьиҥ киһибин дэммэтим дии. Мин эйигин сэбиэскэй судаарыстыбаҕа туһалаах киһинэн аҕабын, дьэ уонна тоҕо эйигин суох гыныахтаахпыный?». (Ыстатыйа авторын тылбааһа). Бу таайтарыылаах бэсиэдэҕэ сүүрбэнис үйэ икки улуу дьонун бэйэ-бэйэлэригэр уонна политикаҕа сыһыаннара, характердара балачча өйдөнөр.

Икки улуу сирдьиттэр (биирдэрэ судаарыстыба, иккиһэ суруйааччылар киэнэ) Арассыыйа аралланнаах аартыктарыгар алтыһан ааспыттарын туһунан аҕыйах тыл итинник.

Б. УЬУНУУСКАЙ

М. ШОЛОХОВ «Киһи дьылҕата» диэн аатырбыт кэпсээнин «Правда» хаһыат редколлегиятыгар ааҕар

Банк «ДВ ОВК» совместно с компанией «Дисплей» ОБЪЯВЛЯЕТ о начале кредитования на приобретение компьютерной и бытовой техники для жителей сел Намского улуса, работающих в бюджетных организациях (школы, администрации и др.).

УСЛОВИЯ КРЕДИТОВАНИЯ:

** Первоначальный взнос 0%!*
** Возраст: от 21 до 65 лет.*
** Сумма: от 3000-50000руб (зависит от з/п)*
** Процентная ставка: от 0,08-0,1% в день*
** Документы: Паспорт, справка о зарплате и документ, удостоверяющий личность (например, ИНН или водительские права и др.).*
** Вы должны работать на последней работе более 3 месяцев.*
** При условии положительного решения банковского эксперта о выдаче кредита выбранный вами товар доставляется в Намцы на следующий день.*

В случае возникновения вопросов по условиям кредитования просим уточнять по телефону в с.Намцы 41-244 или в г.Якутске /22/ 420589, Максим Шеин, Анна Кириллина.

В кредит предлагаются:

** Персональные компьютеры NECS различной конфигурации в ценовой категории от 19000-50000 руб.*
** DVD, DVD+VHS combo проигрыватели, от 2500 до 7500 руб.*
** Телевизоры с диагональю от 35-72 см, с ценами от 7000-28000 руб*
** Музыкальные центры с возможностью проигрывания DVD фильмов и Караоке с ценами от 7000-17000 руб.*
** Домашние кинотеатры с ценами 14000-21000 руб.*
** Мобильные телефоны от 2000 до 15000 руб.*
** Мотоцикл ИЖ Планета 5 - 45000 руб.*

Оформление кредита происходит в с.Намцы. Вас будут обслуживать менеджер компании и эксперт банка.

Координаты: с.Намцы, ул.Ленина,4 (Здание Главпочтамта) тел.41-244

Возможен переезд в Торговый центр «Ассоль» ул.И.Винокурова, д.3, этаж 2.

РЕЖИМ РАБОТЫ: С 11.00 ДО 17.00 Ч. ВЫХОДНОЙ СУББОТА-ВОСКРЕСЕНЬЕ.

УВАЖАЕМЫЕ ПОДПИСЧИКИ!

С 10 апреля 2005 г. по всей Республике начинается подписная компания на II-е полугодие 2005 г. Во всех отделениях почтовой связи Вы можете ознакомиться каталогами на центральные и республиканские издания, оформить по ним подписку на понравившиеся Вам газеты и журналы, соответствующие Вашим интересам и потребностям.

Подписка может быть оформлена на полгода и помесячно.

Мы предоставим услугу приема подписки на дом по вашей заявке по тел. 4-14-50.

Приходите, мы будем рады встрече с Вами!

Продаю мотор УАЗ-469 б/у 96 лош. сил, первый компл. Цена договорная.
Тел. 41-6-24 вечером.

Магазин «Народные промыслы» переехал по адресу ул. Эверстова, 8, в связи с окончанием сезона, комитентов просим срочно забрать меховые изделия.

В связи с переходом магазинов ПО «Илгэ» на летний режим работы, магазины «Юбилейный», «Гастроном», «Байдам» работают с 9 ч. 00 м. по 22 ч. 00 м., магазины «Хлеб» и «Ветеран» с 8 ч. 00 м. по 21 ч. 00 м., без обеда и выходных.

Тэрилтэлэр салайааччыларыгар, эппиэттээх үлэһиттэригэр, үлэлиир пенсионердарга иһитиннэрии

Пенсия страховой чааһыгар 2004 сыллааҕы страховой усуноуоһу пенсионнай капиталга аарыыга улуус үрдүнэн 520 пенсионер сайабылыанньата регистрацияланна.

Сайабылыанньаларын пенсионнай управлениеҕа тиксэрэ илик тэрилтэлэр уонна пенсионердар бу дьыл бэс ыйын 1 күнүгэр дылы пенсияны аныыр отделга тиэрдэргитигэр ирдиибит.

Улуустаабы пенсионнай фонда управлениета

Бы h ы л а а н н а р

ӨРҮС БИЭРЭГЭР ЫҢЫРЫКТААХ БУЛУМНЬУ

Ыам ыйын 20 күнүгэр Граф Биэрэгэ бөҕүөлэк аттыгар Лена өрүс боротуокатыгар «Ледорез» диэн миэстэҕэ биллибэт эр киһи өлүгэ көҕүннэ. Саамай киһи дьиксинэрэ баар — бу киһи төбөтө быһыллыбыт уонна икки илиитин бэгэччэгинэн араарыллыбыттар. Ис дьыала отделыттан биһиэхэ иһитиннэрбиттэринэн, өлүк соторутаагы, таҥаһа суох, сыгынньах, киинин аннынан иһин түгэҕинэн 5 төгүл быһаҕынан анныллыбыт баастардаах. Ураты бэлиэлэринэн буоллар: мүҥүрдааҕа быһыллыбыт оспут баастаах, икки илиитигэр хас да сиринэн тымырын быста сатаабыт оспут баастардаах. Барыллаан үҥүоҕүн үрдүгэ 165-170 см, атаҕын размера 39-40. Өлүк куракка судебнай-медицинскэй экспертизаҕа киллэрилиннэ.

Билиҥҥи туругунан өлүк кимэ-туга биллэ илик, ирдиир үлэ ыытыллар, ол эрээри бу быһылаан тула араас сурах-садьык тэнийдэ: төбөтүн хантан эрэ булбуттар, кимэ биллибит курдук о.д.а. оҥорон кэпсээһиннэр элбэхтэр.

Намнааҕы ИДьУО олохтоохтортон бу өлүк кимэ буоларын чуолкайдыыр иниитэн көмө эрэйэр, билэр дьоҥҥут сураҕа суох суппут ,биитэр өр кэмиэ ханна сылдьаллара биллибэт түгэнигэр маннык тел.: 41489, 41340, 02 сибээстэһэргитигэр.

* * *

ӨЛӨРҮӨХСҮТ КӨҢҮЛ-БОСХО СЫЛДЬАР

Эрдэ биллэрбиппит курдук Аппааныга ыам ыйын саҥатыгар киһини өлөрөн баран умуһахха кистээбит, онтон биллэн тутуллун хаайыллыбыт Ефимов Илья Ильич, үс төгүл хаайыыга олоро сылдьыбыт киһи ханна да атын сиргэ барбатын курдук баппыыска биэрэн баран күн бүгүн көҕүл-босхо күүлэйдии, аһыы-сии сылдьар. Дьэ, бурыйу оҥорбуттарга олус сымнаҕас сокуоннар олохтононнор отой да көҕүл-босхо бардылар, биитэр хаайыыга миэстэ даҕаны ордубатах курдук.

* * *

ПЕДКОЛЛЕДЖКА МААССАБАЙ СҮҺҮРҮҮ

Намнааҕы педколледжка 15 студент сальмонеллезтан сүһүрэн ыарыйдылар. Барыллаан төрүөтэ хаачыстыбата суох астан диэн этиллэр. Ол да буоллар үөрэх занятиелара бара туралар, ханнык да карантин биллэриллэ илик.

Бэйэ информ.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндү кэргэним, аҕабыт Петров Марк Егорович күн сириттэн барбыта ыам ыйын 25 күнүгэр үс сыла туолар. 1976 сыллаахха «М.К. Аммосов» совхозка прорабынан үлэлээбитэ, ол саҕана элбэх дьиэ тутуллубута: совхоз хонтуората, остолобуойа, аччыгый оскуола, хас да олорор дьиэ, спортсаала. Кини үлэтин сүрдээҕин сөбүлүүр этэ, докумуоннары сыыһата суох толороро. Кэнники сиргэ үлэлээбитэ, сири түүнэтэргэ кими да баттаабатаҕа. Кини чиэһинэй, кырдьыксыт киһи этэ. 60 сааһын туолбутун кэннэ кырдьаҕаһынан ууруппуттара. Онтон кыра үлэҕэ үлэлии сылдьан хамнаһын төлөөбөккөлөр, сууттаһан, үлэтиттэн ууратан, кырдьыгын кыайан булбакка, онтон санаарҕаан, стресс ылан инсуллаан түргэнник өллө дии саныыбын. Билигин дьиэбит алдьанан эрэр (засыпнушка), аны гаас киириэхтээх этэ, ол иһин күн аайы аҕабытын ахтабыт, баара буоллар дьиэтин оҥостуо этэ. Кини талаана элбэх этэ: сүрдээх үчүгэйдик ыллыыр, уруйдуур, чертежник. Хатырык сирин картатын бэйэтэ илиитинэн оҥорбута.

Биһиги ити курдук аҕабыпын ахта-саныы сылдьыахпыт. Быраһаай күндү кэргэним, аҕабыт.

Кэргэнэ, кыыһа, уола

Биир идэлэхтэлит, Нам улууһун Бочуоттаах гражданина, Бэчээт түйгуна, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан олохтон туораабытынан хаһыат редакциятын коллективыгар, чугас дьоҥуҥар, аймахтарыгар, билэ дьоҥуҥар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Күндүтүк саныыр коллегабыт, ытыктыыр атаспыт түйүнэн үүнү, сырдык ойдобул бибииги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах буолуоҕа. Аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Мэҥэ-Хаҥалас улууһун «Эркээйи» хаһыат редакциятын коллектива

Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыатын биир тутаах үлэһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
өлбүтүнэн хоолдьуктаах бэйэбит хоҥкуйан туран кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас дьоҥуҥар, бииргэ үлалаабит коллегаларыгар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Кытаатыҥ, тулуйуҥ, биир санааны тутуһуҥ!
Чурапчы улууһун «Саҥа олох» РИХ ГУ коллектива

Ветераннар улуустаабы сэбиэттэрэ РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан арахсыбытынан бокуонньук кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ тереебуттэригэр, ыкса аймахтарыгар дириҥ кутурҕанын тириэрдэр.

Истиҥник саныыр доҕорбутугар Мохначевская Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ, быраттара, убайдара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
эдэр саастыгар олохтон барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намтан Охлопковтар, Дьокуускайтан Т. Томская, Т. Трифонова

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Соловьева Светлана Егоровнаҕа, кини оҕолоругар, аймахтарыгар тапталлаах уола, быраттара, убайдара
СОЛОВЬЕВ
Гаврил Сергеевич
эдэр саастыгар хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Үөдэй детсадын коллектива

Выражаем глубокое соболезнование уважаемому Степану Гаврильевичу, детям, внукам, правнукам, близким по поводу утраты любимой супруги, мамы, бабушки
КИРИЛЛИНОЙ
Евдокии Федотовны.
Коллеги по Намской средней школе Степанов А.А., Степанова П.М.

Бөтүҥ нэйилиэгин дьаһалтата «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаннын тиэрдэр.

Күндү оҕом, кэргэним, аҕам, быраатым, Хамаҕатта олохтоохо
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич (Никош)
эдэр саастыгар хомолтолоохтук өлбүтүн барыы аймахтарбытыгар, таабаристарыгар, билэр дьоҥуҥар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Ийэтэ, кэргэнэ, уола, эдьиийэ, күүтүөтэ, балтылара

Убаастыыр күүгэппүүгэр Кириллин Степан Гаврильевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, улахан дьиэ кэргэн тапталлаах ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ, тыыл, үлэ ветерана
КИРИЛЛИНА
Евдокия Федотовна
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
1 Хомустаахтан быраатын Василий Федотович оҕолоро, сиэннэрэ

Ытыктыыр киһибит
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намтан Рыкуновтар дьиэ кэргэттэрэ

Хамаҕатта 1 №-дээх дьаһаҥыла-садыгар өр сылларга интэҥчиэнэн бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Николаева Светлана Семеновнаҕа таптыыр өбүгө
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич
эдэр саастыгар хомолтолоохтук өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит.
М.И. Феофанова, А.Г. Местникова, Н.И. Кокорев

Күндүтүк саныыр үчүгэлбытыгар, Нам улууһун Ытык киһитигэр, педагогическай үлэ, спорт ветераныгар Степан Гаврильевич Кириллиҥҥэ, оҕолоругар, сиэннэригэр таптыыр кэргэнэ, ийэлэрэ, эбэлэрэ, тыыл, үлэ ветерана, Герой-Ийэ
КИРИЛЛИНА
Евдокия Федотовна
соҥумардык ыалдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Виринея, Альбина Кутуковалар

Биир кэмҥэ үлалаабит убаастыыр киһибит, улуус бочуоттаах гражданина, СР Бэчээтин түйгуна, СР Журналистарын союһун биириэмийэтин лауреата
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан өлбүтүгэр кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намнааҕы типография коллектива

Хамаҕатта 1 №-дээх «Сарыал» оҕо тэрилтэтэ өр сылларга бииргэ үлэлээбит коллегабытыгар Николаева Светлана Семеновнаҕа, кэргэнигэр, уолуттар, аҕыйахтар, чугас дьоҥуҥар киниилэр уоллара, аҕалара, быраатара
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич
хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Жирков С.С. уонна кини дьиэ кэргэттэрэ

Арбын олохтоох дьаһалтата, ветераннарын сэбиэтэ олохтоох ФАП фельдшериэгэр Иванова А.П., Захаров П.С., киниилэр оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр таптыыр аҕалара, эҥээлэрэ, үлэ, тыыл ветерана
ИВАНОВ
Павел Иннокентьевич
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Виринея, Альбина Кутуковалар

Нам селотун дьаһалтата Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, журналистикатын лауреата, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Сивцева Л.И., оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар, доҕотторугар дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Хамаҕатта 1 №-дээх «Сарыал» оҕо тэрилтэтэ өр сылларга бииргэ үлэлээбит коллегабытыгар Николаева Светлана Семеновнаҕа, кэргэнигэр, уолуттар, аҕыйахтар, чугас дьоҥуҥар киниилэр уоллара, аҕалара, быраатара
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич
хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
«Сарыал» д/с коллектива

«Нам улууһа» муниципальный тэриллин дьаһалтата, улуус мунньаҕа, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, ССРС Журналистарын союһун чилиэнэ, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, «Кэмус бөрүө» хаһаайына, Саха Республикатын журналистарын биириэмийэтин лауреата, Нам улууһун бочуоттаах киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан олохтон барбытынан кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр уонна бары аймахтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

«Саха» НКИК Намнааҕы «Нам» филиала «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Истиҥник саныыр дьүөгэбитигэр Айыла Ильиничнаҕа, ийэтигэр Лидия Ивановнаҕа уонна бииргэ тереебуттэригэр таптыыр аҕалара, кэргэнэ, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит, аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Дьүөгэлэрэ

Убаастыыр убайбытыгар Лонгин Николаевич Мохначевскайга, саҥаспытыгар Татьяна Васильевнаҕа, киниилэр оҕолоругар тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ, тыыл ветерана
БЫЛКОВА
Феодосия Константиновна
ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Мохначевскайдар, Чупровтар, Ивановтар

Саха Республикатын СМИ департамена «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Убаастабыллаах Лидия Ивановна Сивцеваҕа, кини дьиэ кэргэттэригэр тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Дьокуускайтан, Намтан Сабарайкиннар, Винокуровтар

Бииргэ үлэлээбит бырааппыт, убайбыт Аҥыр Ильиничнаҕа, ийэтигэр Лидия Ивановнаҕа уонна бииргэ тереебуттэригэр таптыыр аҕалара, кэргэнэ, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит, аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Дьокуускайтан, Намтан Сабарайкиннар, Винокуровтар

Бииргэ үлэлээбит убаастыыр ыалбытыгар Лидия Ивановнаҕа, кини балтыгар Элеонораҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр тапталлаах кэргэнэ, күүтүөтэ, аҕалара, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Охлопковтар, Гуляевтар, Николаевтар, Ядрихинская, Гуляевтар

Бэтүҥ кэмэ үлаҕа алтыспыт бырааппыт, табаарыспыт, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Бэчээт түйгуна, улуус Ытык киһитэ, журналыыс
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан тапталлаах кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьоҥуҥар дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Е. Васильева, М. Федорова, Е. Сивцева, С. Делахова, А. Романова

Биир кэмҥэ үлаҕа ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намнааҕы типография коллектива

Хамаҕатта 1 №-дээх дьаһаҥыла-садыгар ер сылларга интэҥчиэнэн бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Николаева Светлана Семеновнаҕа, кийиитигэр Мотяҕа, сиэннигэр Яриккка уонна бары чугас дьоҥноругар киниилэр уоллара, быраатара, кэргэнэ, аҕалара
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич
хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Аҥыгытын бииргэ үллэстэбит.
Жирков С.С. уонна кини дьиэ кэргэттэрэ

Нам улууһун бочуоттаах гражданина, Бэчээт түйгуна, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан олохтон туораабытынан хаһыат редакциятын коллективыгар, чугас дьоҥуҥар, аймахтарыгар, билэ дьоҥуҥар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Күндүтүк саныыр коллегабыт, ытыктыыр атаспыт түйүнэн үүнү, сырдык ойдобул бибииги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах буолуоҕа. Аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Мэҥэ-Хаҥалас улууһун «Эркээйи» хаһыат редакциятын коллектива

Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыатын биир тутаах үлэһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
өлбүтүнэн хоолдьуктаах бэйэбит хоҥкуйан туран кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас дьоҥуҥар, бииргэ үлалаабит коллегаларыгар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Кытаатыҥ, тулуйуҥ, биир санааны тутуһуҥ!
Чурапчы улууһун «Саҥа олох» РИХ ГУ коллектива

Ветераннар улуустаабы сэбиэттэрэ РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан арахсыбытынан бокуонньук кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ тереебуттэригэр, ыкса аймахтарыгар дириҥ кутурҕанын тириэрдэр.

Истиҥник саныыр доҕорбутугар Мохначевская Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ, быраатара, убайдара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
эдэр саастыгар олохтон барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намтан Охлопковтар, Дьокуускайтан Т. Томская, Т. Трифонова

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Соловьева Светлана Егоровнаҕа, кини оҕолоругар, аймахтарыгар тапталлаах уола, быраатара, убайдара
СОЛОВЬЕВ
Гаврил Сергеевич
эдэр саастыгар хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Үөдэй детсадын коллектива

Выражаем глубокое соболезнование уважаемому Степану Гаврильевичу, детям, внукам, правнукам, близким по поводу утраты любимой супруги, мамы, бабушки
КИРИЛЛИНОЙ
Евдокии Федотовны.
Коллеги по Намской средней школе Степанов А.А., Степанова П.М.

Бөтүҥ нэйилиэгин дьаһалтата «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэр.

Күндү оҕом, кэргэним, аҕам, быраатым, Хамаҕатта олохтоохо
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич (Никош)
эдэр саастыгар хомолтолоохтук өлбүтүн барыы аймахтарбытыгар, таабаристарыгар, билэр дьоҥуҥар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Ийэтэ, кэргэнэ, уола, эдьиийэ, күүтүөтэ, балтылара

Убаастыыр күүгэппүүгэр Кириллин Степан Гаврильевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, улахан дьиэ кэргэн тапталлаах ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ, тыыл, үлэ ветерана
КИРИЛЛИНА
Евдокия Федотовна
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
1 Хомустаахтан быраатын Василий Федотович оҕолоро, сиэннэрэ

Ытыктыыр киһибит
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Намтан Рыкуновтар дьиэ кэргэттэрэ

Биир кэмҥэ үлалаабит убаастыыр киһибит, улуус бочуоттаах гражданина, СР Бэчээтин түйгуна, СР Журналистарын союһун биириэмийэтин лауреата
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан өлбүтүгэр кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намнааҕы типография коллектива

Нам селотун дьаһалтата Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, журналистикатын лауреата, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Сивцева Л.И., оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар, доҕотторугар дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

«Саха» НКИК Намнааҕы «Нам» филиала «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Истиҥник саныыр дьүөгэбитигэр Аҥыла Ильиничнаҕа, ийэтигэр Лидия Ивановнаҕа уонна бииргэ тереебуттэригэр таптыыр аҕалара, кэргэнэ, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит, аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Дьүөгэлэрэ

Убаастабыллаах Лидия Ивановна Сивцеваҕа, кини дьиэ кэргэттэригэр тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Дьокуускайтан, Намтан Сабарайкиннар, Винокуровтар

Үүнүн кэмэ үлаҕа алтыспыт бырааппыт, табаарыспыт, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Бэчээт түйгуна, улуус Ытык киһитэ, журналыыс
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан тапталлаах кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьоҥноругар дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Е. Васильева, М. Федорова, Е. Сивцева, С. Делахова, А. Романова

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймах-билэ дьоҥноругар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэллэр.
Намнааҕы типография коллектива

Нам улууһун бочуоттаах гражданина, Бэчээт түйгуна, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Охлопковтар, Гуляевтар, Николаевтар, Ядрихинская, Гуляевтар

Нам улууһун бочуоттаах гражданина, Бэчээт түйгуна, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан олохтон туораабытынан хаһыат редакциятын коллективыгар, чугас дьоҥуҥар, аймахтарыгар, билэ дьоҥуҥар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит. Күндүтүк саныыр коллегабыт, ытыктыыр атаспыт түйүнэн үүнү, сырдык ойдобул бибииги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах буолуоҕа. Аҥыгытын таҥнга үллэстэбит.
Мэҥэ-Хаҥалас улууһун «Эркээйи» хаһыат редакциятын коллектива

Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыатын биир тутаах үлэһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
өлбүтүнэн хоолдьуктаах бэйэбит хоҥкуйан туран кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас дьоҥуҥар, бииргэ үлалаабит коллегаларыгар дириҥ кутурҕаммытын биллэрэбит. Кытаатыҥ, тулуйуҥ, биир санааны тутуһуҥ!
Чурапчы улууһун «Саҥа олох» РИХ ГУ коллектива

Ветераннар улуустаабы сэбиэттэрэ РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан орто дойдуттан арахсыбытынан бокуонньук кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, бииргэ тереебуттэригэр, ыкса аймахтарыгар дириҥ кутурҕанын тириэрдэр.

Истиҥник саныыр доҕорбутугар Мохначевская Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар кэргэнэ, аҕалара, эҥээлэрэ, быраатара, убайдара
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
эдэр саастыгар олохтон барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намтан Охлопковтар, Дьокуускайтан Т. Томская, Т. Трифонова

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэбитигэр Соловьева Светлана Егоровнаҕа, кини оҕолоругар, аймахтарыгар тапталлаах уола, быраатара, убайдара
СОЛОВЬЕВ
Гаврил Сергеевич
эдэр саастыгар хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Үөдэй детсадын коллектива

Выражаем глубокое соболезнование уважаемому Степану Гаврильевичу, детям, внукам, правнукам, близким по поводу утраты любимой супруги, мамы, бабушки
КИРИЛЛИНОЙ
Евдокии Федотовны.
Коллеги по Намской средней школе Степанов А.А., Степанова П.М.

Бөтүҥ нэйилиэгин дьаһалтата «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэр.

Күндү оҕом, кэргэним, аҕам, быраатым, Хамаҕатта олохтоохо
НИКОЛАЕВ
Николай Прокопьевич (Никош)
эдэр саастыгар хомолтолоохтук өлбүтүн барыы аймахтарбытыгар, таабаристарыгар, билэр дьоҥуҥар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.
Ийэтэ, кэргэнэ, уола, эдьиийэ, күүтүөтэ, балтылара

Убаастыыр күүгэппүүгэр Кириллин Степан Гаврильевичка, оҕолоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр, улахан дьиэ кэргэн тапталлаах ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ, тыыл, үлэ ветерана
КИРИЛЛИНА
Евдокия Федотовна
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
1 Хомустаахтан быраатын Василий Федотович оҕолоро, сиэннэрэ

Ытыктыыр киһибит
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Лидия Ивановнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тириэрдэбит.
Намтан Рыкуновтар дьиэ кэргэттэрэ

Биир кэмҥэ үлалаабит убаастыыр киһибит, улуус бочуоттаах гражданина, СР Бэчээтин түйгуна, СР Журналистарын союһун биириэмийэтин лауреата
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыараханнык ыалдьан өлбүтүгэр кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.
Намнааҕы типография коллектива

Нам селотун дьаһалтата Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, журналистикатын лауреата, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр Сивцева Л.И., оҕолоругар, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар, доҕотторугар дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

«Саха» НКИК Намнааҕы «Нам» филиала «Эҥсиэли» хаһыат эппиэттиир секретара, Саха Республикатын Бэчээтин түйгуна, Нам улууһун Ытык киһитэ
СИВЦЕВ
Илья Ефремович
үүнү ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

Истиҥник саныыр дьүөгэбитигэр Аҥыла Ильиничнаҕа, ийэтигэр Лидия Ивановнаҕа уонна бии